

Veilige kerk

Wens

De PKN-kerken in de (sub-)ring Deventer en Omstreken van de Classis Overijssel/Flevoland hebben de behoefte om invulling te geven aan een gezamenlijke aanpak Veilige Kerk. Onze kerken moeten immers “een veilige plek voor iedereen” zijn. Ervaringen in de Lebuïnus-gemeente Deventer en de PG Diepenveen hebben daarvoor een basis gelegd. In verschillende stappen is door een kleine commissie gekeken naar de wijze waarop zo’n gezamenlijke aanpak invulling zou kunnen krijgen. Opdracht van deze commissie was om te komen tot kaders voor zo’n gezamenlijke aanpak, die bijdragen aan daadwerkelijke aandacht voor onze kerken als ‘een veilige plek voor iedereen’. Daarnaast is de vraag meegegeven wat we met elkaar moeten organiseren om te kunnen melden als die ‘veiligheid’ geschaad wordt.

Stappen op weg naar een veilige kerk

Voor het uitwerken van de opdracht heeft de commissie aansluiting gezocht bij informatie die vanuit de landelijke kerk beschikbaar is over invulling van ‘Veilige Kerk’. Daaruit zijn de volgende stappen afgeleid en nader ingevuld.

Voluit aandacht voor preventie

Een ‘Veilige kerk’ begint met voldoende aandacht voor preventie. Een goede stap om in al onze kerken preventie daadwerkelijk invulling te geven en daar ook doorlopend aandacht aan te besteden is een centrale regie. De landelijke kerk adviseert het instellen van een Commissie Veilige Kerk. Zo’n commissie kan voorbereidend werk doen voor een brede en op preventie gerichte aanpak.

In principe kan elk van onze gemeenten besluiten om zo’n commissie Veilige Kerk in te stellen. Ervaring in veel gemeenten is echter dat het lastig is om voor nieuwe taken vrijwilligers te vinden. Voorstel van de voorbereidingscommissie is dan ook om als PKN gemeenten van de subring Deventer en omstreken gezamenlijk invulling te geven aan regie om het onderwerp Veilige Kerk 1 doorlopende voldoende aandacht te blijven geven. Die gezamenlijke regie zou zich dan kunnen richten op een plan van aanpak per kerk en invulling geven aan communicatie over veilige kerk naar alle betrokkenen. Om daarmee het onderwerp Veilige Kerk in alle gemeenten bespreekbaar te maken en op de agenda te houden.

Voorstel is gedaan door de commissie om te komen tot 1 gezamenlijke commissie. Omdat afweging is dat het niet gemakkelijk zal zijn om weer voor een nieuwe commissie bemensing te regelen, is het voorstel om de regierol Veilige Kerk vooralsnog te beleggen bij het Voorzittersoverleg van de subring Deventer. Dan zijn alle kerken daarin vertegenwoordigd.

Eén meldpunt voor als dat nodig is

Als in de kerk iemand behoefte heeft aan een vertrouwelijk gesprek rondom het onderwerp Veilige Kerk (vanwege ervaringen die die veiligheid schaden) dan speelt een vertrouwenspersoon een belangrijke rol. Zij of hij fungeert als eerste aanspreekpunt en kan het melden van (vermoedens van) misbruik laagdrempelig maken.

Kerkenraden zijn verantwoordelijk voor een veilige omgeving in de plaatselijke kerken. Maar moeten ook regelen dat eventuele klachten op een voor allen veilige wijze gemeld kunnen worden. De kerkenraden van de (sub-)kring Deventer en Omstreken (Deventer, Diepenveen, Bathmen-Okkenbroek, Colmschate-Schalkhaar, Holten) onderkennen het belang van het aanstellen van vertrouwenspersonen om die veilige meldplek te organiseren.

Om voldoende deskundigheid en toegankelijkheid tot vertrouwenspersonen te kunnen waarborgen wordt voorgesteld als gezamenlijke kerken 2 vertrouwenspersonen te zoeken, één vrouw en één man.

Verwachting is dat 2 vertrouwenspersonen voor onze gemeenten gezamenlijk ruim voldoen is om beschikbaarheid te waarborgen als er reden is om zo’n vertrouwenspersoon te raadplegen. Mogelijk kunnen we ook zelfs gebruik maken van vertrouwenspersonen die een breder werkgebied hebben binnen de Classis Overijssel Flevoland.

De vertrouwenspersoon heeft een onafhankelijke neutrale positie. De vertrouwenspersoon biedt een luisterend oor en geeft informatie over de stappen die gezet kunnen worden ingeval mensen machtsmisbruik binnen kerken ervaren. De vertrouwenspersoon heeft een geheimhoudingsplicht en hij of zij hecht grote waarde aan het waarborgen daarvan. De vertrouwenspersoon adviseert de melder over eventuele vervolgstappen. Indien gewenst begeleidt zij of hij de melder daarbij. Ook kun je bij de vertrouwenspersoon terecht als je je zorgen maakt over mogelijk onveilige situaties. Van belang is dat een vertrouwenspersoon ook de eigen grenzen en mogelijkheden kent en indien nodig doorverwijst naar andere instanties.

De vertrouwenspersoon adviseert ook de regiegroep Veilige Kerk op het gebied van preventie.

Omgangsregels

Naast aandacht voor preventie en een veilige plek om machtsmisbruik te melden is een derde belangrijk element duidelijkheid over hoe we als werkers in de kerk verantwoordelijkheid willen nemen voor de mensen met wie we samenwerken. Daarbij wordt door de landelijke kerk wel onderscheid gemaakt tussen een formele gedragscode en wat minder zware omgangsregels.

De voorbereidingscommissie heeft geconstateerd dat het in de praktijk van onze kerken voldoende is om invulling te geven aan heldere omgangsregels. Dat zijn afspraken over hoe we met elkaar omgaan. De commissie heeft dit geformuleerd voor omgangsregels binnen onze kerken.

Omgangsregels

Als Protestantse Kerken willen we ons gedrag laten passen bij de boodschap van het christelijk geloof. Gedrag dat hierbij past, willen we bevorderen. Gedrag dat hiermee strijdig is en grenzen overschrijdt, willen we bestrijden. Deze houding willen we concreet vormgeven voor de organisaties als geheel en voor elke professionele en vrijwillige medewerker - ambtsdrager of niet-ambtsdrager. We verbinden ons daarmee nadrukkelijk aan de volgende regels. Hierop zijn we voor iedereen binnen en buiten onze kerkgemeenschap aanspreekbaar.

Veilige omgeving

We werken met elkaar en anderen aan een omgeving en een sfeer waarbinnen iedereen zich veilig en gerespecteerd voelt. Zo creëren we een plek waar het goed verblijven en geloven is. Ook als deze gedragscode geen direct en duidelijk antwoord geeft, blijft dit de leidraad voor ons handelen.

Respect

We respecteren elkaar en anderen. We benaderen niemand op een manier die hen in hun geestelijke en lichamelijke waardigheid en integriteit aantast. Dit geldt in het bijzonder voor minderjarigen en andere kwetsbaren. Extra zorgvuldig zijn we bij pastorale en diaconale contacten.

Privacy

We dringen niet verder door in het privéleven van mensen dan functioneel noodzakelijk is. Bovendien zijn we terughoudend met het binnengaan van ruimtes waar mensen zich om privéredenen bevinden. Dat geldt zowel in onze eigen gebouwen als elders – bij kleedkamers, slaapkamers, sanitaire ruimtes en dergelijke.

Geheimhouding

We gaan zorgvuldig om met de gegevens die we van elkaar en anderen ontvangen. We houden geheim wat ons in vertrouwelijkheid is meegedeeld en overleggen hierover alleen als de betrokkene daar geen bezwaar tegen heeft. Als geheimhouding schadelijk of gevaarlijk is voor betrokkene of anderen, of als de wet anders eist, vervalt deze regel.

Lichamelijke integriteit

We raken elkaar en anderen niet aan op een manier waarvan je kunt verwachten dat die seksuele of erotische gevoelens kan oproepen. Ook in ons taalgebruik vermijden we dit. We spreken af dat alle seksuele handelingen, contacten en relaties tussen een meerderjarige medewerker en minderjarigen tot 16 jaar onder geen beding geoorloofd zijn.

Persoonlijke integriteit

We respecteren de rechten die ieder mens heeft vanuit wetgeving of geloof. We vermijden elk gedrag (verbaal en non-verbaal) dat bij anderen gevoelens oproept van agressie, geweld, discriminatie, pesten of buitensluiting.

Geld en bezittingen

We vermijden elke vorm van belangenverstrengeling, in het bijzonder op financieel terrein. Met giften gaan we zorgvuldig om, zowel bij het aannemen als doorgeven. Grote giften weigeren we of bespreken we met het bevoegd gezag voordat we ze aannemen. We gaan eerlijk en integer om met de eigendommen die niet van onszelf zijn, maar van een ander of van de kerk als organisatie.

Onderlinge zorg

We zetten ons in om elkaar en anderen te beschermen tegen elke vorm van ongewenst gedrag. We spreken elkaar daar actief op aan. Bij ongewenst gedrag of als we twifelen over gedrag van onszelf of een ander, zoeken we contact met onze vertrouwenspersoon voor nader beraad. Dat doen we ook bij gedrag waarvan we zeker weten dat het strijdig is met deze gedragscode.

Melding maken

Als er iets misgaat of mis lijkt te gaan binnen een kerkelijke organisatie, of tussen mensen met een kerkelijke functie en gemeenteleden, dan is het belangrijk dat dit gemeld kan worden. Er kan een ingewikkelde situatie ontstaan waarbij allerlei belangen en loyaliteiten door elkaar kunnen gaan lopen.

Juist dan komt het erop aan goede keuzes te maken, zodat aan alle betrokken recht gedaan wordt en niet nog meer schade ontstaat. Het is belangrijk dat de klachtenregeling en de contactgegevens waar gemeld kan worden beschikbaar zijn, ook als er 'niets aan de hand' lijkt te zijn.

Als een situatie van grensoverschrijdend gedrag of misbruik bekend wordt, geeft dat vaak veel onrust binnen de kerk. Een gemeentebegeleider is een functionaris die zich gespecialiseerd heeft in het begeleiden van dit soort processen. Aan de meldpunten SMPR, SMKR en Wij zijn SEM zijn gemeentebegeleiders verbonden. Mocht dit nodig zijn dan kan er contact opgenomen worden met het Meldpunt van de kerkgenootschap.